

## Aktivity M. R. Štefánika počas I. svetovej vojny na základe medaily M. R. Štefánika k 30. výročiu vzniku republiky

M. R. Štefánik ako jeden z členov Československej národnej rady v Paríži sa významnou mierou zaslúžil o vznik prvého štátu Čechov a Slovákov. Zastával aj záujmy Francúzska v diplomatických misiách, ale nikdy nezabúdal na svoje rodisko a svoju vlasť a hrdó sa hlásil k rodnej dedovizni.

V auguste 1918 bol Štefánik vyslaný spolu s generálom Janinom do Ruska, aby prispeli ku koordinácii bojových akcií. Štefánik odcestoval do San Francisca, kde mal nastúpiť na japonskú loď. Na lodi písal list Masarykovi o tom, že treba vydať proklamáciu spojeneckým štátom o česko-slovenskej vláde, v ktorej by predseda mal predložiť program a zdôrazniť jej medzinárodný význam. V druhej časti odporúčal vysvetliť význam česko-slovenskej vlády, ktorá vznikla z vôle národa a bola schválená zahraničnými organizáciami. Táto proklamácia sa mala predložiť jednotlivým štátom. Nakoniec bola uverejnená 18. októbra 1918 ako Washingtonská deklarácia. Štefánik zároveň navrhol zástavu budúceho česko-slovenského štátu – biela a červená v modrom poli – a štatút i náčrt Radu Sokola s mečmi i bez mečov, ktoré vlastnoručne narysoval na lodi. Po trojtýždňovej plavbe Tichým oceánom zakotvila japonská loď v Jokohame. V Japonsku sa dozvedel, že v zahraničí bola utvorená dočasná česko-slovenská vláda na čele s Tomášom Garrigue Masarykom ako jej predsedom a ministrom financií, s Eduardom Benešom ako ministrom zahraničia a vnútra a Milan Rastislav Štefánik mal zastávať post ministra vojny.



*Príchod čs. ministra vojny generála Štefánika (šiesty sprava s kordom) a hlavného veliteľa spojeneckých vojsk Dohody na Sibíri generála Maurica Janina (štvrtý sprava s čiernou páskou na rukáve) do Vladivostoku. Na lodi v prístave, koniec novembra 1918.*

Pri riešení štátoprávnych otázok bol problémom i typ zriadenia, ktorým mala byť nová republika. O tejto otázke nakoniec rokoval aj E. Beneš s vedúcimi predstaviteľmi domáceho protihabsburského odboja v Ženeve. Napokon nezávisle na Masarykovi a rokovaniach, český a slovenský ľud skoncoval s habsburskou monarchiou. Moc prešla do rúk Národného výboru československého 28. októbra 1918, ktorý vydal prvý zákon, že štátnu formu nového štátu určí Národné zhromaždenie. Slovenský národ sa zasa prijatou Martinskou deklaráciou 30. októbra 1918 prihlásil k spoločnému štátu Čechov a Slovákov.

**Otázka: Aké dve veci navrhol a vlastnoručne narysoval M. R. Štefánik na japonskej lodi pre spoločný štát Čechov a Slovákov?**

Spracovala: Mgr. Anna Čechová

© Hornonitrianske múzeum v Prievidzi, Prievidza 2014